

kamor mahne s svojim mečem, povsodi pade sto sovražnikov. Kmalu so bili premagani. Potem pa zginje mladi konjik. — Tako je šlo trikrat zaporedoma. Ko tretjikrat grajšak pride domú, pripoveduje, kako se je godilo v boji in kako hrabro se je obnašal nek neznan mlad junak. Nazadnje vpraša po novem vertnarju. Posli mu povejo, da je na vertu vse v najlepšem redu, da pa vertnar nekam hodi. Gospod ga pokliče pred se ter reče: „Čul sem, da nekam zahajaš, kadar mene doma ni, in vendar je vert, kakor sem ukazal. Kako je to? Povej mi!“ „Milostljivi gospod! ne zamerite, da sem Vam tekkel v boj na pomoč, ki brez mene bi bili pogubljeni!“ — odgovori serčno mladeneč. Sedaj je gospod spoznal, da je bil ta mladeneč tisti konjik, ki mu je življenje rešil in mu zmago dobil. Daroval mu je za to pol svojega premoženja in si ga za zeta vzel. Mladeneč gre sedaj tudi po svojega konja, pa ta mu veli, naj vzame meč pa naj mu glavo odseka. Mladencu se konj smili, vendar stori, kar mu je veleval. In glej! v tem hipu, ko glava pade na tla, stoji namesti konja pred njim vitez visoke postave. Sedaj pové vitez mladencu, da je bil začaran od onega copernika.

Kmalu potem je bila poroka; pirovali so v gradu tri dni pa tri noči zelo veseli, pa jaz — nisem bil več zraven. **Vijanski Janko.**

Prošnja do naših učenih rodoljubov.

V svojem imenu in v imenu svojega slavnega mojstra gosp. Vuka Štefanoviča nam je poslal gosp. profesor dr. Klun iz Dunaja sledečo prošnjo, naj bi jo razglasili po „Novicah.“ Točni in zanesljivi odgovori na postavljene vprašanja bojo veliko pripomogli nekemu vzajemnemu slovstvenemu delu, ktereга sta se omenjena gospoda lotila. Svesti si prijazne podpore od mnogih naših domoljubov, prosimo, naj pošljejo gosp. dr. Klunu (Profesor an der Handelsakademie in Wien), kar vejo o tem ali unem vprašanji povedati. Vprašanja so sledeča:

1. Ali imamo tudi na Krajskem, Koroškem, Štajarskem in v Istri za nekatere večje okrajine take krajne imena (Localbenennungen), kakor jih nahajamo pri drugih južnih Slovanih, na priliko: Posavina (v Srbii kraji poleg Save) itd.? Naj se povejo takošne imena, če jih imamo. — Ali je Sora ime celega okraja ali le ime reke?

2. Ali narečje Istranov (Istrijanov) spada k slovenskemu ali ilirskemu narečju? — v katerih krajih bivajo Slovenci, v katerih Horvati? H kateremu teh rodov spadajo Čiči? Tu naj se gleda posebno (pri izgovarjanji)

a) na to, da staroslovenski Ъ (jat'), sreden glas med *i* in *e* (poglej tudi Kopitarjevo „Grammatiko“ str. 172) so Slovenci potegnili k *e*, Horvati pa k *i* (na priliko: slov. belo, dete, vera, horvašk. bilo, dite, vira. Znano je, da Kyril je Ъ (jer) spred postavljaj poznarnovat glas *ž*. — Ali se tedaj čuje *e* ali *i*?

b) Slovenec vprašuje s kaj, Horvat s ča (pravilniše s ca), Serb s što itd. Naj bi se tedaj pazilo in povedalo: kje se nahaja kaj, — kje ča ali ca, — kje pa što? Vse troje se menda sliši v Istri.

c) Naj se pové, kje je v glagolovem perfektu končni glas *l*, kje pa *o*? na priliko: govoril, govorio, — pisal, pisao, molil, molio itd.

3. V vasi Peroj (blizo Pole) bivajo Černgorci, to je, Serbi, ako se ne motim. Je li to res? ali morebiti v Istri še kod drugod (morebiti poleg Kvarnera) stanujejo serbski potomci. Ktereга rodú so otočani Kerški, Creski, Pagaški, Arbski (Bewohner der Inseln Veglia, Cherso, Pago und Arbe)?

4. Tudi stanovavci med Metliko in Černomljem in v Gočah so nek serbskega rodú? Ali so ti „beli Krajci“ čisto slovenskega ali ilirskega ali serb-

skega rodú? Ti razložki se dajo najgotoviše le iz njih jezika posneti. — Obdelovanje tega in enacega polja bi našim mladim rojakom pristojniše bilo, kot „kritika“ in druge take pretresovanja, za ktere „mlada kri“ še ni ne dosti skušena ne dosti hladna.

Iz serca bodeva hvaležna vsem, ki nama na čveterete vprašanja odgovor dajo ali saj na nekatere teh vprašanj. Vem, da je v domovini naši dosti mož, ki nama morejo na to temeljito odgovoriti. *) **Dr. Klun.**

Donova. **)

Poznam dve krasni cveteči deželi, kakor ljubeča sestra se ne- ločljivo jedna druge derži; jedne konec, začetek je druge. Spenja obroč se daljnih mejá krog njunih cvetečih poljá, ktere obdeluje v blagostanju osrečeno ljudstvo.

U njunom jedru se širijo mogočne, bogate mesta, ki so učenosti središče, umetnosti dom.

I skoz serca teh srečnih družav se vije kot sreberen trak tje Donova šumna.

Pritaka iz Bavarije v Avstrijo peneče svoje valove, zvezuje jih zvesto u slogi neprenehljivoj.

U nje čistom zerkalu se

gledajo duhteče livade i

sivo pečovje; jasno sonce

meče svoj žar u šumni nje

tok, milosajna luna, leskeče

zvezdice usipajo lučico svejo

u njo, i tanna mutna noč

spenja černo ogrinjalo čez

njeno valovje i nježni pihljeji

igrajo se s pencami vode, i

silni bučeči vihar hrumi tje čez njo.

Al vzderžati ne more nič nje živoga liva!

Mirna i pokojna se steka naprej,

veže i napaja kot žila v truplu

svojimi vodicami deržave; nju serca,

nju jedra u „jedno“.

Dežela jedna: serce Tvoje, Car visoki!

druga: Tvoje, Carinja češena!

Voda živa — vez ljubezni, ki obsega

vaji žitje, ki jedini serca Vama.

Naj tak močno, večno ji zvezuje, kakor

Donova šumeča nemenljiva je vez!

Naj ostane živa, večno jednaka,

ali sreče svit vliiva se v njo, ali tužne

ure noč serce ovija, ali veselja i

radosti polno Vama serce kipí, ali

življenja vihar čez Vaji hrumi!

I stekalo se bode Vama mirno i srečno

življenje v ljubezni neskončnoj, i v podobvalo

v nji blagostanje presrečnih zvestih narodov!

Josipina Turnogradska-Tomanova.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Gorice. * Blizo Gorice ima nekdo precej pusto, kamnito zemljiše, ktero bi bil pred nekimi mesci rad za

*) Vrednik „Novic“ že večkrat med „belimi Krajci“ bivši spoznava njih narečje za horvaško narečje. To poterjuje tudi spis „o belih Krajcih“, ki ga je prezgodaj umerli gosp. J. Kobe priobčil v „Novicah“ leta 1845, kjer med drugim pravi, da „beli Krajci“ govorijo horvaško in „da je v njih izgovarjanji velika enakost s Primorci, kateri okoli Bakra stanujejo, na priliko, vina dobroga, ča bi rekal, sritja (sreča) ti zaspala itd.“ — Tudi gospod P. Kozlerjev spis v „Koledarčku“ leta 1855 pod naslovom „Potovanje po okrajnah slov. naroda“ in njegov „kratek slovensk zemljopis“ bi utegnili marsiktero teh vprašanj razjasniti. **Vred.**

) Vzeli smo pesemco to nepozabljive rajne slovenske pisateljice iz „Kaiser-Album-a“, ki je nedavnej na Dunaji prišel na svetlo. **Vred.